

THỰC TRẠNG VÀ MỘT SỐ GIẢI PHÁP QUẢN LÝ CÔNG TÁC XÃ HỘI HÓA GIÁO DỤC Ở CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC CƠ SỞ HUYỆN QUẢNG TRẠCH, TỈNH QUẢNG BÌNH

PHAN THANH DŨNG

Ban Tuyên giáo Huyện ủy Quảng Trạch

1. Đặt vấn đề

Giáo dục là quốc sách hàng đầu nhằm nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, đã và đang nhận được sự quan tâm to lớn từ Đảng, Nhà nước và nhân dân. Để đẩy mạnh thực hiện công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước thì việc đầu tư cho giáo dục và đào tạo nhân lực có chất lượng cao luôn là vấn đề được đặt lên hàng đầu. Trong thế kỉ XXI với sự phát triển của công nghệ thông tin và kinh tế tri thức, nền kinh tế thế giới đang có những chuyển biến mạnh mẽ. Sự hợp tác đa dạng, đa phương trong nền kinh tế thị trường đã và đang đòi hỏi các nước phải cải cách giáo dục theo hướng hiện đại. Phát triển quy mô, nâng cao chất lượng giáo dục không chỉ đặt ra đối với các nước đang phát triển mà ngay cả ở những nước phát triển cũng đang tiến hành những cuộc cải cách và hiện đại hóa giáo dục. Ở nước ta, công cuộc đổi mới kinh tế đã tạo điều kiện đổi mới giáo dục và xã hội đang yêu cầu giáo dục nước nhà đẩy nhanh tốc độ đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội để nước ta sớm bắt kịp các nước trong khu vực và quốc tế. Trong thời kỳ đổi mới, giáo dục nước ta đã đạt được nhiều kết quả đáng kể. Có được thắng lợi to lớn này là do chúng ta đã tích cực thực hiện các chương trình xã hội hóa trong công tác giáo dục.

Thực hiện chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước về xã hội hóa giáo dục (XHHGD) trong những năm qua, công tác XHHGD nói chung, XHHGD ở các trường Trung học cơ sở ở huyện Quảng Trạch đã được cấp ủy, chính quyền quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo; sự hưởng

ứng tích cực của các lực lượng xã hội và nhân dân nên đã đạt được những kết quả nhất định. Trong quá trình quản lý, điều hành các hoạt động XHHGD, đa số hiệu trưởng các trường Trung học cơ sở có nhận thức sâu sắc về sự cần thiết thực hiện XHHGD, thực hiện tốt chức trách quản lý Nhà nước về giáo dục tại cơ sở; gắn hoạt động quản lý của mình với hoạt động phát triển kinh tế - xã hội tại địa phương; gần dân, hiểu dân để từ đó huy động được sức mạnh của các tầng lớp nhân dân, tạo chuyển biến tích cực trong công tác XHHGD. Xác định giáo dục là sự nghiệp của quần chúng, giáo dục giành cho mọi người, giáo dục phải vì dân và luôn đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng, Nhà nước. Đầu tư cho giáo dục là đầu tư cho phát triển lâu dài và bền vững. Từ đó huy động mọi gia đình, mọi người dân, các đoàn thể trong xã hội cùng tham gia công tác XHHGD. Trong đó, nhà trường là trung tâm, hiệu trưởng là người đứng đầu và có vai trò rất quan trọng.

Nội dung bài viết dưới đây sẽ đề cập đến thực trạng và đưa ra những giải pháp trong quản lý công tác XHHGD ở các trường Trung học cơ sở ở huyện Quảng Trạch.

2. Thực trạng công tác xã hội hóa giáo dục ở các trường THCS huyện Quảng Trạch, tỉnh Quảng Bình

2.1. Những kết quả đã đạt được

- Nhận thức của xã hội, của các tầng lớp nhân dân trong huyện về vai trò của giáo dục, của xã hội hoá giáo dục đã có những chuyển biến cơ bản. Xã hội hoá giáo dục bước đầu đã được các cấp uỷ Đảng, chính quyền, các tổ

chức xã hội và nhân dân trong huyện coi là một giải pháp chiến lược để phát triển sự nghiệp giáo dục, nhằm huy động mọi nguồn lực của xã hội cho phát triển giáo dục, đáp ứng nhu cầu học tập của các tầng lớp nhân dân lao động và đào tạo nguồn nhân lực cho sự nghiệp CNH, HĐH. Các loại hình giáo dục, hình thức học tập và loại hình trường lớp tiếp tục được đa dạng đã giúp cho hàng nghìn học sinh các cấp có điều kiện tiếp tục học tập. Các trung tâm học tập cộng đồng được củng cố đi vào hoạt động và phát huy hiệu quả, nhất là việc mở các lớp chuyên đề về chuyên giao khoa học kỹ thuật góp phần nâng cao trình độ cho người dân tại địa phương.

- Xã hội hóa giáo dục đã hình thành phong trào học tập sôi nổi của cán bộ, nhân dân, học sinh, nhất là thanh niên, góp phần xây dựng xã hội học tập, nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo. Phong trào học tập phát triển sâu rộng khắp các địa phương trong huyện, kể cả các vùng khó khăn, vùng cồn bãi. Việc học tập của con em nhân dân đã thực sự đi vào mỗi gia đình và trong mọi cộng đồng dân cư. Phương thức học tập ngày càng phong phú hơn, không chỉ học văn hoá, ngoại ngữ, tin học mà còn học tập về kinh nghiệm sản xuất, kinh doanh, khuyến nông, lâm, ngư, bảo vệ môi trường, y tế cộng đồng trong các TTGD TX và các TTHT cộng đồng.

- Xã hội hoá giáo dục góp phần tăng thêm các điều kiện để phát triển giáo dục.

Trình độ đào tạo và chất lượng của đội ngũ nhà giáo từng bước đã được nâng cao. Đội ngũ giáo viên các cấp học của huyện Quảng Trạch cơ bản đảm bảo đủ số lượng, cơ cấu bộ môn, đạt chuẩn 100%; trên chuẩn: Mầm non 38,5%, Tiểu học 84,1%, THCS 72,7%; luôn được học tập, bồi dưỡng để nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ. Đội ngũ cán bộ quản lý được đào tạo, bồi dưỡng, sắp xếp bổ nhiệm có chú trọng đến tính kế thừa, tạo điều kiện làm việc thuận lợi.

Hệ thống cơ sở vật chất của các trường

THCS huyện Quảng Trạch ngày càng được chỉnh trang hoàn thiện, đáp ứng ngày một tốt hơn nhu cầu học tập của nhân dân và yêu cầu nâng cao chất lượng giáo dục. Trên cơ sở đó công tác huy động học sinh trong độ tuổi được tăng cường, tỷ lệ học sinh trong độ tuổi đi học ở các cấp học được duy trì ổn định.

Công tác xóa mù chữ, phổ cập giáo dục tiếp tục duy trì được mức chuẩn. Năm 2000 toàn huyện đạt chuẩn phổ cập giáo dục tiểu học đúng độ tuổi, từ đó đến nay vẫn duy trì và giữ vững tỷ lệ đạt chuẩn 100% số xã, thị trấn; năm 2004 được công nhận đạt chuẩn phổ cập giáo dục THCS, tính đến tháng 9/2013 tỷ lệ thanh thiếu niên 15 - 18 tuổi có bằng tốt nghiệp THCS đạt 90,8%.

Tiếp tục đa dạng các nguồn đầu tư cơ sở vật chất trang thiết bị dạy học cho các nhà trường. Chăm lo cho đội ngũ giáo viên và học sinh, nhất là học sinh nghèo, học sinh diện chính sách, đồng viên khuyến khích học sinh giỏi, phát triển tài năng.

Các địa phương trong huyện đã quan tâm công tác quy hoạch đất đai trường học, dành quỹ đất của địa phương để xây dựng trường nên phần lớn các nhà trường có khuôn viên đảm bảo thực hiện nhiệm vụ dạy và học. Huy động được thêm nguồn lực của xã hội, của nhân dân, của các tổ chức, doanh nghiệp trong và ngoài huyện đầu tư cho giáo dục phát triển.

2.2. Những khó khăn, tồn tại và hạn chế

- Điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội của huyện vẫn còn có nhiều khó khăn: địa bàn rộng với nhiều cồn bãi; hệ thống cơ sở hạ tầng tuy đã được chú trọng đầu tư nhưng chưa đáp ứng được yêu cầu; dân cư ở một số địa phương, một số vùng đời sống còn nhiều khó khăn; trong những năm vừa qua kinh tế có tăng trưởng nhưng bình quân thu nhập đầu người vẫn còn thấp.

- Nhận thức về XHHGD của một số ít cán bộ và trong một bộ phận nhân dân còn hạn chế, chưa có sự chuyển biến tích cực về nhận thức và hành động, ở một số nơi vẫn còn tư tưởng trông chờ, ỷ lại vào sự đầu tư từ ngân sách nhà

nước, mang nặng tính bao cấp.

- Các chính sách về xã hội hoá chưa được thể chế kịp thời và phù hợp với điều kiện các địa phương.

- Chính quyền một số địa phương chậm ban hành các văn bản hướng dẫn và kế hoạch thực hiện XHHGD. Các tổ chức kinh tế, xã hội tham gia vào quá trình XHHGD còn hạn chế, tiềm năng trí tuệ trong xã hội vẫn chưa được phát huy đầy đủ. Sự đóng góp bằng tiền và vật chất để thực hiện XHHGD ở huyện chưa tương xứng với kinh tế của địa phương. Một số cơ chế chính sách xã hội hoá còn chưa thật sự phát huy tác dụng hoặc chưa được các ngành, các cấp hướng dẫn cụ thể, như phí và lệ phí; về chính sách thuế và tín dụng; chính sách đất đai và cơ sở vật chất...

- Cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học tuy đã được đầu tư xây dựng, nhưng nhiều đơn vị, trường học vẫn còn thiếu diện tích đất, nhà đa năng, sân chơi, bãi tập, thiếu phòng học bộ môn, phòng thiết bị, phòng nghệ, xưởng nghệ, trang thiết bị phục vụ cho công tác dạy nghề... nên chưa đáp ứng được yêu cầu về đổi mới giáo dục; còn nhiều trường chưa đảm bảo vệ sinh, thiếu nước sạch.

3. Một số giải pháp quản lý của hiệu trưởng để nâng cao chất lượng công tác XHHGD THCS

3.1. Tăng cường tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho các ngành, các cấp, các lực lượng xã hội ở địa phương; cán bộ giáo viên, công nhân viên và học sinh các trường THCS về tầm quan trọng của việc thực hiện công tác XHHGD.

Để không ngừng nâng cao nhận thức về công tác XHHGD, tạo được sự thống nhất trong hành động, hiệu trưởng cần phải thực hiện tốt công tác tuyên truyền về vai trò, ý nghĩa và tầm quan trọng của công tác XHHGD. Qua đó, góp phần làm cho các ban ngành, các cấp, các lực lượng xã hội, cán bộ giáo viên, công nhân viên và học sinh các trường THCS nâng cao được nhận thức. Hiệu trưởng vừa

đóng vai trò là người tham mưu cho cấp ủy Đảng, Chính quyền, Mặt trận và các đoàn thể về công tác tuyên truyền, vừa là người trực tiếp tổ chức các hoạt động tuyên truyền trong nhà trường. Thực tế cho thấy, nơi nào cấp ủy, chính quyền hiểu rõ, nắm được mục tiêu, nội dung, ý nghĩa công việc, giải thích cho dân hiểu rõ và đồng tình thì nơi đó có điều kiện thực hiện tốt, hiệu quả. Sự đồng thuận, thống nhất trong nhận thức, hành động sẽ tạo được tiếng nói chung và có bước đột phá trong việc triển khai các hoạt động, có tác dụng tích cực đi vào chiều sâu trong việc tự ý thức về trách nhiệm của bản thân, cộng đồng, cùng với xã hội tham gia phát triển giáo dục.

3.2. Hoàn thiện tổ chức bộ máy hoạt động, quản lý công tác XHHGD

Việc hoàn thiện tổ chức bộ máy có ý nghĩa hết sức quan trọng, trước hết là giúp cho việc quản lý điều hành các hoạt động XHHGD đảm bảo tính pháp lý, đồng thời tạo điều kiện thuận lợi để Hiệu trưởng thực hiện các chức năng quản lý. Khi bộ máy được hoàn thiện và đi vào hoạt động sẽ phát huy được sức mạnh tổng hợp, huy động được nhiều lực lượng xã hội tham gia, hạn chế được tình trạng hoạt động đơn lẻ, rời rạc, kém hiệu quả.

3.3. Thực hiện tốt công tác xây dựng kế hoạch XHHGD

Kế hoạch hóa là một trong bốn chức năng quản lý và là một chức năng mang tính chủ đạo trong quá trình quản lý của người hiệu trưởng. Kế hoạch XHHGD được xây dựng trên một số yếu tố sau: Mục tiêu của việc huy động xã hội; xác định đối tượng huy động; kết quả dự kiến đối với từng đối tượng; thời gian thích hợp nhất; nguyên tắc ưu tiên để sử dụng trong quá trình triển khai thực hiện hoạt động chỉ đạo; sự phân công một số thành viên trong chủ thể huy động các nguồn lực.

Kế hoạch là việc xâu chuỗi các chức năng khác nhau, có tính độc lập tương đối thành một hệ thống có sự liên kết chặt chẽ, không tách rời nhau. Để quản lý công tác XHHGD ở các

trường THCS đạt hiệu quả, hiệu trưởng cần thực hiện tốt một trong các chức năng trong quản lý giáo dục đó là: Xây dựng kế hoạch công tác XHHGD. Lập kế hoạch là bước đầu tiên trong quá trình thực hiện mục tiêu.

3.4. Tổ chức thực hiện công tác XHHGD có hiệu quả

Để giúp mọi tổ chức, mọi đối tượng tham gia XHHGD làm việc cùng nhau, thực hiện có hiệu quả các mục tiêu cần phải xây dựng và duy trì cơ cấu bộ máy, xác định vị trí, vai trò, nhiệm vụ của các thành viên, đảm bảo chức năng tổ chức trong quản lý. Biện pháp này nhằm tổ chức, triển khai thực hiện kế hoạch công tác XHHGD trong thực tiễn có hiệu quả.

3.5. Tăng cường giám sát, chỉ đạo công tác XHHGD

Trong quy trình thực hiện các chức năng quản lý, công tác giám sát được thực hiện thường xuyên sẽ góp phần giúp hiệu trưởng có được những phân tích chính xác tiến độ hoạt động, kết quả tổ chức thực hiện XHHGD. Giám sát được xem là tai mắt của hoạt động chỉ đạo, thể hiện năng lực, tầm nhìn sâu sát, nắm bắt được sự vận động của hoạt động thực tiễn. Công tác chỉ đạo là một trong những bước quan trọng để cụ thể hóa các kế hoạch, phân công nhiệm vụ, dự kiến những tình huống có thể xảy ra làm ảnh hưởng đến hoạt động quản lý... Giám sát, chỉ đạo công tác XHHGD là hoạt động rất cần thiết, giúp cho nhà trường quản lý nắm bắt được tiến độ thực hiện nhiệm vụ của các lực lượng tham gia. Hiệu trưởng cần quan tâm sâu sát, chỉ đạo triệt để nhằm tăng hiệu lực quản lý, thu thập thông tin đầy đủ, làm tiền đề cho việc đánh giá toàn diện về hoạt động này. Vì vậy, đây là một trong những biện pháp quan trọng, có ý nghĩa thúc đẩy, tạo điều kiện cho hoạt động kiểm tra công tác XHHGD được tốt hơn.

3.6. Nâng cao hiệu quả việc kiểm tra, đánh giá công tác XHHGD

Kiểm tra là “xem xét tình hình thực tế để đánh giá, nhận xét”, để chỉ hoạt động của chủ

thể tác động vào đối tượng kiểm tra. Kiểm tra là một trong những biện pháp quan trọng và là kỹ năng cần thiết của hiệu trưởng để nâng cao hiệu lực quản lý nhà nước. Để việc huy động các nguồn lực đạt hiệu quả, sử dụng đúng mục đích, cần kiểm tra để đánh giá đúng thực trạng tình hình nhà trường, đôn đốc việc thực hiện tuân thủ các quy định của nhà nước, của ngành về các chính sách XHHGD. Kiểm tra để thấy được những ưu điểm để phát huy, khắc phục những tồn tại, hạn chế trong quá trình tổ chức thực hiện. Việc tăng cường công tác kiểm tra, đánh giá của hiệu trưởng còn có tác dụng góp phần nâng cao trách nhiệm của các lực lượng giáo dục trong nhà trường.

3.7. Tổ chức các điều kiện hỗ trợ thực hiện công tác XHHGD

Việc hiệu trưởng tổ chức các điều kiện hỗ trợ thực hiện công tác XHHGD là cần thiết, qua đó huy động các nguồn lực cho công tác XHHGD. Đặc biệt, nhằm huy động nguồn lực tài chính ngoài ngân sách cho giáo dục, giảm gánh nặng đầu tư trực tiếp từ ngân sách nhà nước. Huy động, phát huy tinh thần trách nhiệm, tri ân của các tổ chức, cá nhân, doanh nghiệp,... đối với sự nghiệp phát triển giáo dục và đào tạo khi họ đã được hưởng thụ thành quả do giáo dục mang lại. Phát huy sức mạnh tổng hợp các lực lượng xã hội nhằm xây dựng môi trường lành mạnh và thuận lợi cho giáo dục THCS. Huy động các nguồn lực để đáp ứng yêu cầu xã hội học tập trong điều kiện ngân sách nhà nước chi cho giáo dục không ngừng tăng lên nhưng chưa đủ so với yêu cầu hiện đại hóa của xu thế phát triển giáo dục và đào tạo.

3.8. Phát huy vai trò, ảnh hưởng của nhà trường THCS đối với địa phương

Khẳng định được vai trò và ảnh hưởng của trường THCS đối với đời sống cộng đồng, chứng minh hiệu quả giáo dục và tác dụng của nhà trường THCS đối với gia đình và xã hội ở địa phương, tạo điều kiện thuận lợi cho việc tuyên truyền, huy động mọi lực lượng của địa phương tham gia thực hiện XHHGD ■